

Parcourspuzzel

HET PARCOURS VAN EEN VERZOEKER OM INTERNATIONALE BESCHERMING IN BELGIË

DOELSTELLING

- De leerlingen begrijpen de termen: verzoeker om internationale bescherming, erkende vluchteling en subsidiaire bescherming
- De leerlingen ontdekken de verschillende etappes van het parcours van een verzoeker om internationale bescherming (voorheen: asielzoeker) in België
- De leerlingen ontdekken enkele Belgische instellingen die verzoekers om internationale bescherming in het parcours tegenkomen.
- De leerlingen begrijpen door de video's en de oefening dat het parcours van een verzoeker niet altijd evident is.

DOELPUBLIEK

2de en 3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

Na het bekijken van de video's dienen de leerlingen de puzzelstukken van de verschillende etappes in het parcours van een verzoeker om internationale bescherming in België op de juiste plaats te hangen.

DUUR

45 minuten

MATERIAAL

- De video's waarin vluchtelingen getuigen over hun eigen parcours
- De powerpoint die geprojecteerd wordt waar het traject met de ontbrekende puzzelstukken op afgebeeld wordt
- De puzzelstukken die op de juiste plaats moeten gehangen worden
- Achtergrond informatie voor de begeleidende leerkracht.
- Het document met illustraties van het parcours

VERLOOP

- De leerlingen bekijken eerst de twee video's waarin vluchtelingen getuigen over hun eigen traject
- De leerlingen zitten in een kring en de leerkracht vraagt aan de leerlingen wat ze al weten over de asielprocedure in België. De leerkracht verdeelt de puzzelstukken onder de leerlingen en vraagt hen om de verschillende etappes van de asielprocedure op de juiste plaats te hangen op het geprojecteerde traject en geeft vervolgens bijkomende uitleg bij elke etappe. De verschillende etappes worden geïllustreerd aan de hand van foto's, filmpjes en verhalen.

MIGRANT

Alle mensen die hun regio of land hebben verlaten om elders te gaan wonen voor een korte of lange termijn. Dit kan om vrijwillige redenen (studies, liefde, zin voor avontuur, betere toekomst) of onvrijwillige redenen (oorlog, vervolging, mensenrechten worden niet gerespecteerd, klimaat,...) Het kan hier gaan om Nederlanders die zich in België vestigen voor het werk tot Syriërs die hun thuis ontvluchten omwille van de conflictsituatie.

VERZOEKER OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VOORHEEN:ASIELZOEKER)

Wat is een verzoeker om internationale bescherming?

Een verzoeker is iemand die bescherming aanvraagt in een ander land omdat hij oordeelt dat zijn leven, veiligheid of integriteit in gevaar is wanneer die in zijn land van herkomst blijft of ernaar terug keert. Het statuut van verzoekers om internationale bescherming is tijdelijk en blijft gelden zolang de procedure loopt. Dus tot wanneer de verzoeker een antwoord heeft ontvangen.

Dit statuut brengt enkele rechten met zich mee:

- Onderdak
- Voedsel
- Onderwijs voor kinderen
- Kledij
- Sociale, juridische, medische en administratieve ondersteuning
- Tijdens de volledige duur van het onderzoek mag de verzoeker legaal in het land verblijven en mag hij niet teruggestuurd worden naar zijn land van herkomst

Artikel 14 van de Universele Verklaring van de Rechten van de mens benadrukt het recht om internationale bescherming te verzoeken. De leerkracht kan dieper ingaan op de rechten van de mens en de kinderrechten.

Iedereen, waar ook ter wereld, heeft recht om internationale bescherming te vragen.

TE WEINIG VEILIGE MIGRATIEROUTES

De meeste verzoekers die ons land binnenkomen doen dat niet via een officiële weg. Het is namelijk niet mogelijk om in het buitenland (bijvoorbeeld in de Belgische ambassade van een bepaald land) internationale bescherming aan te vragen. In de meeste gevallen moet je ter plaatse zijn om bescherming te kunnen krijgen. Dit betekent dat een groot deel van de mensen dat in Europa een verzoek indienen eerst hun leven hebben moeten riskeren op zee, of via andere routes, zonder zeker te zijn dat ze uiteindelijk internationale bescherming zullen krijgen en dus mogen blijven. Migratie door middel van hervestiging is hierop een uitzondering. Bij hervestiging komen vluchtelingen naar België die nu opgevangen worden in een ander land dan het land van oorsprong maar waarbij de situatie niet als veilig wordt beschouwd of waar het zeer moeilijk is om er een toekomst op te bouwen. Caritas International pleit samen met nog veel andere ngo's voor meer veilige migratieroutes. Dit om het verschrikkelijk hoge dodental op de huidige migratieroutes te verlagen.

1. VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VOORHEEN ASIELAANVRAAG)

Mensen die bescherming nodig hebben omdat ze op de vlucht zijn, moeten zo snel mogelijk en zo eenvoudig mogelijk asiel kunnen vragen. De asielpcedure is dan ook zo geregeld dat je eigenlijk in elke situatie op een informele manier de procedure kan opstarten.

Dit gebeurt doorgaans in het aanmeldcentrum Klein Kasteeltje te Brussel maar kan ook gedaan worden aan de landsgrens (douane van luchthaven of haven) of in een strafinrichting of gesloten centrum. Het verzoek wordt geregistreerd en vervolgens formeel ingediend bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). Dan wordt er eerst gekeken of België verantwoordelijk is voor het verzoek en of de verzoeker de volledige procedure dus in België of in een ander Europees land moet doorlopen. Dit is het zogenaamde Dublin-onderzoek. De regels hiervoor worden bepaald door de Dublin III verordening en gelden voor alle EU-landen en IJsland, Noorwegen, Zwitserland en Liechtenstein. De Dublin-verordening stelt een lijst op met criteria om te bepalen welk Europees land verantwoordelijk is en legt een hele formalistische procedure op om mensen over te dragen naar of over te nemen van andere Europese landen.

Eén van de redenen waarom België bijvoorbeeld niet verantwoordelijk zou zijn voor het verzoek is dat de verzoeker Europa is binnengekomen via een ander Europees land. Vaak is dit het geval voor migranten die in Italië of Griekenland arriveerden als eerste Europees land. Een andere reden waarom een bepaald land verantwoordelijk kan zijn is dat er in dit land al gezinsleden verblijven van de verzoeker. In België voert de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) het Dublin-onderzoek uit. Hierbij zullen zij vingerafdrukken nemen van de verzoeker en nakijken of deze vingerafdrukken al voorkomen in de Europese database Eurodac. Als er een kans bestaat dat België niet verantwoordelijk is, zal DVZ ook een persoonlijk interview doen met de betrokkene. Blijkt inderdaad dat een ander land verantwoordelijk is, dan zal een speciale procedure gevolgd worden om dat land te vragen de verzoeker (terug) over te nemen. De verzoeker zal dan verplicht worden om naar dit land te reizen voor het verder afhandelen van zijn procedure.

Dienst Vreemdelingenzaken DVZ

Ben je al in België en kan je je vrij verplaatsen, dan zal je je moeten aanmelden in het Klein Kasteeltje in Brussel. Daar kan je je verzoek rechtstreeks doen bij de Dienst vreemdelingenzaken (DVZ) die dan ook onmiddellijk registreren dat je je verzoek hebt gedaan. Er gebeurt een veiligheidscontrole (fouillering), je identiteit wordt genoteerd (en identiteitsdocumenten worden afgegeven), er worden foto's vingerafdrukken genomen en er gebeurt een medisch onderzoek. Na registratie krijg je een bewijs dat je bent aangemeld. Het grootste deel van de verzoeken gaat via die weg.

Niet iedereen kan natuurlijk vrij reizen in België. Eens het verzoek geregistreerd is, moet het nog formeel ingediend worden bij DVZ. Als je je vrij kan verplaatsen, zal DVZ je uitnodigen om het verzoek op hun hoofdkantoor in Brussel in te dienen. Zit je opgesloten, dan gebeurt dit ter plaatse. Bestaat de mogelijkheid dat een ander land verantwoordelijk is, dan zal na het indienen een verder Dublin-onderzoek gebeuren (zie hoger). Gelijktijdig met het indienen van het verzoek of op een moment daarna, gebeurt het eerste interview. Dit "korte" interview gebeurt door DVZ aan de hand van een standaard vragenlijst die wordt ingevuld. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd naar de herkomst, familie en naar de reden waarom iemand is gevlucht. ...

GRENSPOLITIE

Ben je net geland op de luchthaven of ben je aan een internationale grens (dit kan bijvoorbeeld ook de Haven van Antwerpen zijn), dan heb je reispapieren nodig om het land binnen te mogen. Als je die niet hebt, dan kan je onmiddellijk bij de grenspolitie asiel vragen. Zij nemen dan contact op met DVZ die het verzoek registreren. Als je het land niet binnen mag komen, dan kan het zijn dat je een bepaalde periode van je asielprocedure ook in een gesloten centrum moet blijven terwijl je het resultaat van de procedure afwacht.

Stel dat je wel in België bent, maar dat je opgesloten bent in een gesloten centrum voor illegale vreemdelingen of in een gevangenis, dan heb je ook het recht om asiel aan te vragen en zal je dit bij de directeurs van het centrum of van de gevangenis moeten doen. Zij nemen dan opnieuw contact op met DVZ die het verzoek registreren.

2. OPVANG

OPVANG(CENTRUM)

Wanneer internationale bescherming wordt aangevraagd via de Dienst Vreemdelingenzaken dan kom je in een open opvangcentrum. Je kan er ook voor kiezen om bij familie of vrienden te gaan wonen.

Gedurende de gehele procedure waarin de verzoeker op een beslissing wacht, heeft hij recht op wat vaak 'bed-bad-brood' wordt genoemd. Dat wil zeggen een plaats in een opvangcentrum en een kleine wekelijkse som zakgeld (meestal ligt dit rond de 6 à 7 euro per week). De verzoeker kan ook rekenen op onder andere medische en juridische begeleiding. [Hier](#)¹ vind je nog meer details over wat dit precies inhoudt. Meestal zit de verzoeker in een open opvangstructuur. Dat wil zeggen dat hij op elk moment naar buiten kan. Deze opvangcentra zijn meestal ingericht door Fedasil of het Rode Kruis/ la Croix Rouge. Een handvol opvangcentra wordt ingericht door andere organisaties waaronder ook Caritas International. Sommige verzoekers komen in een gesloten centrum terecht. Zij zitten opgesloten tijdens (een deel van) hun asielprocedure en kunnen dus niet naar buiten. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer men een asielaanvraag indient aan een grens, bijvoorbeeld op een luchthaven.

Fedasil (Federaal agentschap voor het onthaal van verzoekers) voorziet in materiële hulp voor opvangcentra. Dit agentschap regelt de verdeling van de verzoekers over de verschillende opvangplaatsen in het land en wijst de verzoekers toe aan een specifieke opvangplaats. Meer info over deze opvangcentra vind je op de [website van Fedasil](#)²

België telt zo'n 60 opvangcentra voor verzoekers, goed voor 2/3 van de capaciteit van het totale opvangnetwerk. De opvangcentra worden hoofdzakelijk beheerd door Fedasil en het Rode kruis België. De andere plaatsen zijn individuele opvangplaatsen, georganiseerd door OCMW's en ngo's.

Het principe is dus dat mensen terechtkomen in een collectief centrum. Enkel in uitzonderlijke gevallen (hoge kans op een positieve beslissing, erg kwetsbare mensen, tijdens een korte periode na een positieve beslissing) kunnen zij in een individuele woning opgevangen worden. Het gaat dan om LOI's (lokale opvanginitiatieven) of huisvesting georganiseerd door specifieke organisaties (waaronder Caritas International).

¹ <http://www.agii.be/thema/sociaal-medisch/materiele-opvang/verzoekers-om-internationale-bescherming-en-afgewezen-verzoekers-om-internationale-bescherming/wat-houdt-materiele-opvang-voor-verzoekers-om-internationale>

² <https://www.fedasil.be/nl>

GESLOTEN CENTRUM

Wie komt terecht in een gesloten centrum?

Verzoekers die een aanvraag indienen via grensautoriteiten. Meestal beschikken zij niet over de juiste papieren om het land binnen te mogen. Zij worden dan meestal naar het transitcentrum Caricole in Steenokkerzeel gebracht -een gesloten centrum dichtbij de luchthaven van Zaventem- en komen meestal in een versnelde asielprocedure terecht.

Mensen die niet (meer) over de juiste papieren beschikken om in België te verblijven. Dit kunnen mensen die uitgeprocedeerd zijn of mensen die nooit een verblijfsaanvraag hebben ingediend. Wanneer zij dan bij controles (bijvoorbeeld trein-, tram- of buscontroles) niet de juiste papieren kunnen voorleggen, bestaat er een grote kans dat zij naar een gesloten centrum gebracht worden van waaruit zij in principe het land worden uitgezet en gerepatriëerd naar hun land van herkomst.

In augustus 2018 werd het in België terug mogelijk om ook kinderen op te sluiten in gesloten opvangcentra. In het centrum 127bis in Steenokkerzeel, op 250 meter van de landingsbaan werden kinderen samen met hun ouders ondergebracht in gezinsunits in afwachting van hun repatriëring. Hier kwam echter enorm veel kritiek op. Begin april 2019 werd deze maatregel opgeschort door de rechter. De geluidshinder van de vliegtuigen in de zeer nabije omgeving was hiervoor de bepalende factor. Er is echter nog geen algemeen verbod uitgevaardigd voor het opsluiten van kinderen in opvangcentra. Samen met vele andere middenveldorganisaties kanten wij ons volledig tegen elke opsluiting van kinderen. Kinderen horen niet thuis in gesloten centra. *Hier voerden wij ook mee campagne voor*³.

3. PROCEDURE

COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE VLUCHTELINGEN EN DE STAATLOZEN - CGVS

Het CGVS, een onafhankelijk organisme, verleent internationale bescherming en geeft documenten af aan mensen op de vlucht voor vervolging, oorlog of geweld. Het is hier dat het onderzoek wordt gevoerd en de beslissing wordt genomen. Er bestaan verschillende mogelijke beslissingen: erkenning als vluchteling, toekenning van subsidiaire bescherming, weigering, uitsluiting⁴, beëindiging⁵ of de niet-ontvankelijkheid. Een verzoek kan bijvoorbeeld niet-ontvankelijk zijn wanneer het gaat over een burger uit de EU, wanneer de verzoeker reeds bescherming geniet in een andere EU-lidstaat,... Meer info over de beslissingen die het CGVS kan nemen vind je *hier*⁶

De verzoeker wordt geïnterviewd en er wordt gepolst naar de beweegredenen van zijn vlucht naar België. De interviewer is gespecialiseerd in de regio waar de verzoeker vandaan komt en stelt dus zeer specifieke vragen om naar de waarheidsgetrouwheid van het verhaal te peilen. De vragen die worden gesteld zijn vaak zeer gedetailleerd en het interview zelf duurt normaal gezien een halve dag. Elk familielid kan ook apart geïnterviewd worden. Dit gesprek is over het algemeen een grote psychologische beproeving voor de persoon die een verzoek indient. Tijdens het persoonlijk onderhoud zal naast de interviewer meestal ook een tolk en een advocaat van de verzoeker aanwezig zijn. Ook een professionele vertrouwenspersoon en een voogd van een minderjarige die alleen in België verblijft zonder zijn ouders⁷.

3 <https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/een-kind-sluit-je-niet-op-punt/>

4 Bijvoorbeeld indien de verzoeker hele zware misdrijven heeft gepleegd.

5 Bijvoorbeeld als iemand geen enkele interesse meer toont in de procedure en niet antwoord op de vragen om medewerking van het CGVS.

6 <http://www.agii.be/thema/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/asiel-internationale-bescherming/hoe-verloopt-de-asielprocedure/welke-beslissing-kan-het-cgvs-nemen>

7 We spreken van een niet-begeleide minderjarige vreemdeling of NBMV

Eigenlijk draait heel deze procedure om geloofwaardigheid van de verzoeker. Aangezien er vaak geen schriftelijke bewijzen zijn en er veel valse documenten de ronde doen, zal men geloof moeten hechten aan de verklaringen van de verzoeker. Dit kan enkel als die verklaringen geloofwaardig zijn. Als er tegenstrijdigheden zijn, belangrijke details vreemd genoeg ontbreken, er tekenen zijn dat de verzoeker liegt of de procedure tegenwerkt, dan zal zijn verklaring niet geloofwaardig zijn en kan zijn verzoek om die reden worden afgewezen.

De beslissing wordt uiteindelijk via de post gecommuniceerd. Wanneer de verzoeker niet akkoord gaat met de beslissing kan deze nog in beroep gaan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

ERKENNING

ERKEND VLUCHTELING

Een erkend vluchteling krijgt individuele bescherming volgens de conventie van Genève (1951).

Het gaat om een persoon met een gegronde vrees voor vervolging vanwege nationaliteit, ras, politieke of religieuze overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Een voorbeeld van dat laatste zijn bijvoorbeeld homoseksuelen die omwille van hun seksualiteit vervolgd kunnen worden. Een ander voorbeeld is vrouwen die het risico lopen om genitaal verminkt te worden. Zie fiche 'Algemene achtergrondinfo' voor meer uitleg over de conventie van Genève.

De termijn van de procedure kan erg verschillen. Wanneer de verzoeker zich in een gesloten centrum bevindt, loopt de procedure normaalgezien sneller. Over het algemeen kunnen we stellen dat de procedure binnen de 6 maanden afgerond is. Hier zijn echter heel veel uitzonderingen op.

+ SUBSIDIAIR BESCHERMDE

Subsidiaire bescherming wordt toegekend aan mensen die niet in aanmerking komen voor de vluchtelingenstatus of voor een verblijf op grond van medische redenen, en die aantonen een reëel risico te lopen op ernstige schade in geval van terugkeer naar hun land van herkomst.

Het gaat dus om mensen die bescherming nodig hebben, maar die tussen de mazen van het net glippen om als vluchteling erkend te worden. Waar het vluchtelingenstatuut vaak te maken zal hebben met een hele persoonlijke en individuele vorm van gevaar (bijvoorbeeld een geheime dienst die een heel specifieke persoon aanvalt omdat hij een afwijkende politieke mening heeft), gaat het bij subsidiaire bescherming in veel gevallen gaan over een algemene gevaarlijke situatie waar iemand het slachtoffer van dreigt te worden. Een situatie die voor veel meer mensen bedreigend is.

Bij zowel de erkend vluchteling als de subsidair beschermde geldt dat ze in principe 2 maanden de tijd hebben om de collectieve opvang of de individuele opvang te verlaten. Het proces dat daarop volgt om een huis te vinden is absoluut niet evident. Caritas International biedt via het [Housing café](#)⁸ individuele ondersteuning om sneller huisvesting te vinden.

+ WEIGERING

Wanneer op basis van het interview bij het CGVS wordt geoordeeld dat de verzoeker niet in aanmerking komt om een statuut van erkend vluchteling of subsidiaire bescherming te krijgen, krijgt deze persoon een weigeringsbeslissing en in principe een “bevel om het grondgebied te verlaten”. Vervolgens krijgt hij in de meeste gevallen 30 dagen de tijd om België te verlaten. Er kan nog beroep ingediend worden na de beslissing van het CGVS bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV).

Soms kiest een persoon ervoor om het grondgebied niet te verlaten, in dat geval verdwijnt hij meestal in de illegaliteit. Het is onmogelijk om te weten hoeveel mensen zo in de illegaliteit zijn verdwenen maar volgens de organisaties CIRE en CNC-D-11.11.11 [zouden er in 2015 zo'n 100.000 tot 150.000 mensen zonder papieren in België leven](#).⁹

+ VRIJWILLIGE TERUGKEER

De verzoeker kan op elk moment ondersteuning bij terugkeer aanvragen en zo een ‘vrijwillige terugkeer’ doen. Dit kan zelfs al tijdens de procedure. In de meeste gevallen zal de aanvrager recht hebben op financiële middelen om de terugreis te betalen. In vele gevallen heeft iemand ook recht op ondersteuning bij de terugkeer en bij de re-integratie na de terugkeer. Sommigen kunnen gebruik maken van een terugkeerpremie en hebben recht op verdere materiële ondersteuning binnen een re-integratietraject. Meer details hierover vind je [hier](#).¹⁰

Dit re-integratietraject kan de migrant helpen met het heropbouwen van zijn leven in zijn land van herkomst. Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden om een opleiding te starten of een zaak te beginnen. Caritas International ondersteunt mensen binnen dit traject. Samen met lokale partners binnen het land van herkomst slagen wij erin een individuele en aangepaste begeleiding aan te bieden. Meer info hierover vind je op onze [website](#).¹¹

⁸ [Housing café](#)

⁹ <https://www.cncd.be/IMG/orphelins/pdf/donnons-un-visage-aux-sans-papiers.pdf>

¹⁰ <http://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/terugkeer/vrijwillige-terugkeer>

¹¹ <https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/vrijwillige-terugkeer/re-integratie-na-terugkeer/>

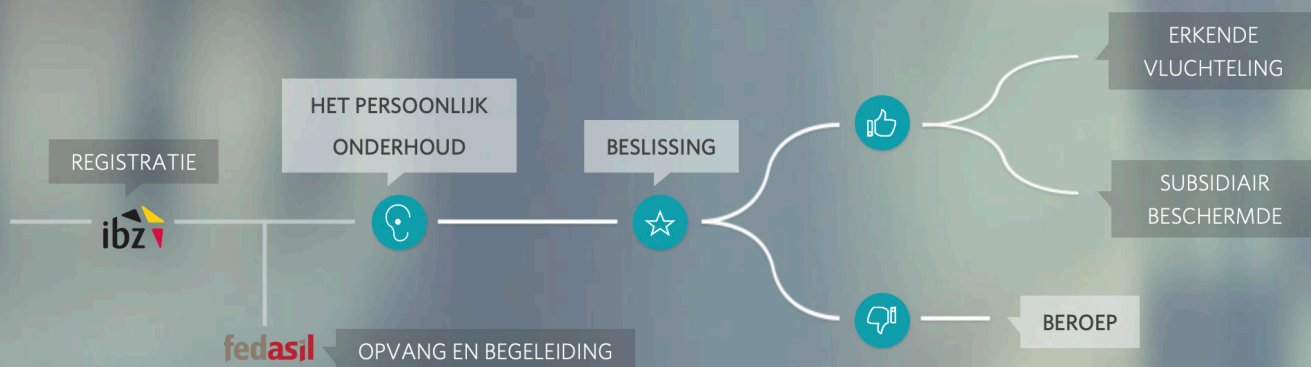
4. BEROEPSPROCEDURE

RAAD VOOR VREEMDELINGENBETWISTINGEN (RVV)

Wanneer het verzoek om internationale bescherming geweigerd wordt, kan de verzoeker altijd beroep aantekenen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Ofwel wordt de beslissingen van het CGVS bevestigd ofwel gewijzigd ofwel geannuleerd. In dat laatste geval moet het CGVS een nieuw onderzoek voeren.

De procedure wordt afgesloten zodra de RVV een eindbeslissing heeft genomen. Er is altijd de mogelijkheid om een cassatieberoep in te dienen bij de Raad van State. De Raad van State doet geen inhoudelijk onderzoek maar gaat enkel na of de RVV de correcte procedure heeft gevolgd en de wet heeft nageleefd.

Aan het einde van de procedure krijgt de verzoeker bescherming, via het vluchtelingenstatuut of dat van de subsidiaire bescherming, of is hij uitgeprocedeed.

De inhoud van deze fiche werd mede gerealiseerd dankzij de steun van de Europese Unie. De inhoud ervan valt uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van Caritas International België en weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de mening van de Europese Unie.

MIGRANTEN

DOEN VAN VERZOEK VAN INTERNATIONALE BESCHERMING (voorheen asielaanvraag)

DVZ

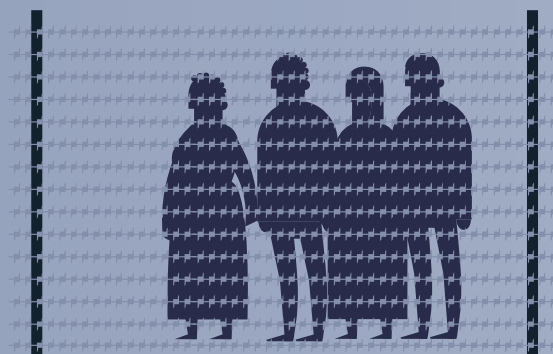
DIENT VREEMDELINGENZAKEN

GRENSPOLITIE

OPVANG(CENTRUM)

GESLOTEN CENTRUM

**COMMISSARIAAT-
GENERAAL VOOR DE
VLUCHTELINGEN EN
DE STAATLOZEN (CGVS)**

**POSITIEVE
BESLISSING**

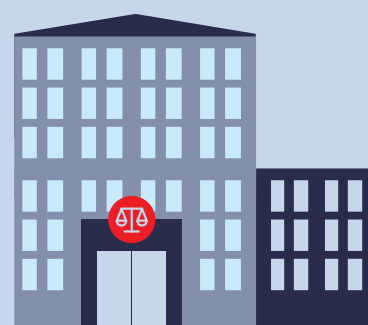
**STATUUT
ERKEND VLUCHTELING**

**STATUUT
SUBSIDIAIRE
BESCHERMING**

WEIGERING

**RAAD VOOR
VREEMDELINGEN
BETWISTINGEN**